UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Censibvs, Exactionibvs, & procurationibus. Titvlvs XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62915

Visual Library

Religioſi mendicantes, per Papam poſt Concilium approbati & inſtituti, non poſſunt aliquem ad profeſſionem recipere, domum vel locum de novo acquirere, nec acquiſita ſine licentia alienare, nec extraneis prædicare, confeſſiones eorum audire, vel ad ſepulturam admittere. Et contra factum non tenet, & contra faciens, excommunicatus eſt. h.d. Dominic.

Confirmatos autem per ſedem eandem, poſt idem tamen concilium inſtitutos, quibus ad congruam ſuſtentationem reditus aut poſſeſſiones habere profeſſio ſive regula quælibet interdicunt, ſed per quæſtum publicum tribuere victum ſolet incerta mendicitas: modo decernimus ſubſiſtere infraſcripto, ut videlicet profeſſoribus eorundem ordinum ita liceat in illis remanere, ſi velint, quòd nullum deinceps ad eorum profeſſionem admittant, nec de novo domum vel aliquem locum acquirant, nec domos ſeu loca, quæ habent, alienare valeant ſine ſedis ejuſdem licentia ſpeciali. Nos enim ea diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ reſervamus, in terræ ſanctæ ſubſidium, vel pauperum, vel alios pios uſus per locorum ordinarios, vel eos, quibus ſedes ipſa commiſerit, convertenda. Si verò ſecus præſumptum fuerit, nec perſonarum receptio, nec domorum vel locorum acquiſitio, aut ipſorum, cæterorumque bonorum alienatio valeat, & nihilominus contrarium facientes ſententiam excommunicationis incurrant. Perſonis quoque ipſorum ordinum omninò interdicimus, quoad extraneos, prædicationis & audiendæ confeſſionis officium, aut [a] etiam ſepulturam.

Revocatio ordinum mendicantium, prædicatores, minores, eremitanos, & carmelitas non comprehendit. hoc dicit. Dominicus.

Sanè ad prædicatorum & minorum ordines (quos evidens ex eis utilitas eccleſiæ univerſali proveniens perhibet approbatos) præſentem non patimur conſtitutionem extendi. Cæterùm Eremitarum ſancti Auguſtini, & Carmelitarum ordines, quorum inſtitutio dictum Concilium generale præceſſit, in ſolido ſtatu volumus permanere.

Exiſtens de ordinibus revocatis, non collegialiter, ſed ſingulariter ad alios ordines tranſire poteſt. h.d. Dominic.

Ad hæc perſonis ordinum (ad quos conſtitutio præſens extenditur) tranſeundi ad reliquos ordines approbatos licentiam concedimus generalem: ita quòd nullus ordo ad alium, vel conventus ad conventum ſe, ac loca ſua totaliter transferat [b], ſedis ejuſdem ſuper hoc permiſſione ſpecialiter non obtenta.

DE CAPELLIS MONAchorum.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Inſtituti in eccleſiis Monachorum ad curam populi per Epiſcopum ad ipſorum præſentationem, per eundem (ſi cauſa ſubſit) ſunt deſtituendi. h.d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

PResbyteri, qui ad curam populi per Monachos in eorum eccleſiis præſentantur Epiſcopis, & inſtituuntur ab ipſis: (cùm debeant eſſe perpetui [c]) conſuetudine vel ſtatuto quovis contrario non obſtante, ab eiſdem nequeunt eccleſiis (niſi per Epiſcopos, & ex cauſa rationabili) amoveri.

a *In manuſcript. ita: ac etiam ſepulturam.* b *alii. transferant.* c *Dictio, perpetuus, quid ſignificet, vid. Fulgoſ. conſ. 157. incip. in cauſa Benedicti, & Alex. conſil. 60. incip. omiſſo multiloquio. in 1. volum.*

DE IVRE PATRONATVS [a].

TITVLVS XIX.

CAP. I.

Donatio juris patronatus laici facta loco eccleſiaſtico, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, tenet: non tamen præjudicat juri Epiſcopi. h.d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

SI laicus jus patronatus eccleſiæ ſibi competens, eidem vel alteri eccleſiæ ſeu loco religioſo duxerit conferendum, hujuſmodi collatio (quamvis abſq; aſſenſu Epiſcopi facta fuerit) efficax eſt cenſenda [b]. Per præfatam tamen collationem juri Epiſcopi, qui eidem aſſenſum non præbuit, nolumus in aliquo derogari.

Laicus quadrimeſtre tempus habet ad præſentandum: eccleſia verò ſemeſtre, licet à laico acquiſiverit jus patronatus. hoc dicit. Dominicus.

Verùm licet patronus laicus ad præſentandum tempus habeat quadrimeſtre duntaxat: eccleſia tamen (vel monaſterium, cui facta eſt à laico juris patronatus collatio) tempus habet ſemeſtre. Et omninò quantum ad præſentationem pertinet, non ut patronus laicus, ſed ut patronus debet eccleſiaſticus reputari.

DE CENSIBVS, EXACTIONIBVS, & procurationibus.

TITVLVS XX.

CAP. I.

Archiepiſcopus volens provinciam viſitare, prius debet viſitare eccleſiam, civitatem, & diœceſim propriam, clericos & laicos earundem. h.d. Dominicus.

Innocentius IV.

ROmana [c] eccleſia: *& infrà.* Statuimus, ut quilibet Archiepiſcopus ſuam volens viſitare provinciam, prius eccleſiæ ſuæ capitulum ac civitatem & diœceſim propriam plenè viſitare procuret: nec ſit ſolùm erga majorum, ſed etiam minorum eccleſiarum, nec circa clericorum tantùm, ſed etiam populorum viſitationem intentus. Et ſi commodè vel abſque difficultate accedere ad unamquanque non poterit, de pluribus locis ad unum congruum clericos & laicos ſtudeat convocare, ne in illis viſitatio poſtponatur.

Viſitata ſua diœceſi, Archiepiſcopus in parte vel in totum viſitat omnia loca eccleſiaſtica, clerum & populum provinciæ procurationem à viſitatis recipiendo. h.d. Domin.

Deinde liceat ei per totam provinciam vel ejus partem viſitationis officium exercere, civitates & diœceſes, ſuffraganeos ſuos & eorum ſubditos, cathedralium & aliarum eccleſiarum capitula & monaſteria, eccleſias & alia religioſa & pia loca, cleros & populos liberè viſitando, ac procurationes à locis tantum recipere viſitatis.

Archiepiſcopus poſt inceptam viſitationem in una diœceſi tranſiens ad aliam, ad primam redire non poteſt: niſi de novo reiteret in tota provincia. Dominic.

Ex quo tamen aliquam de ipſis diœceſibus viſitare cœperit, nunquam poſtea, ſive totam ſive partem ejus viſitaverit, revertatur cauſa viſitationis ad illam, priuſquam omnes reliquæ ipſius provinciæ diœceſes in toto vel in parte (quas ſecurè viſitare poterit) & ſua denuò fuerint viſitatæ. Quòd ſi fortè eadem diœceſis vel aliqua ibi eccleſia plus aliis indiguerit viſitari: tunc aliarum

a *De materia hujus tit. vide quod noviſſimè decrevit Concil. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 9.* b *Vid. l. cum à matre. C. de rei. vin. & l. peto. §. fratr. ff. de leg. 2.* c *De materia hujus decret. præter ſtatuta in Conc. Later. ſub Alexand. III. c. 4. & in Concil. Later. ſub Innocent. III. c. 33. vide omninò quæ noviſſimè ſancivit Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. ca. 5.*

viſitatione intermiſſa redeat ad eandem, ſi à loci diœceſano requiſitus extiterit, vel de omnium aut majoris partis Epiſcoporum ejuſdem provinciæ proceſſerit conſilio & aſſenſu: ad quod iidem ſe pronos exhibeant, ne animarum profectus aliquatenus negligatur. Si verò malitioſè in his difficultatem adhibuerint, Archiepiſcopus licentiam ſuper hoc à ſede Apoſtolica poſtulet confidenter.

Expedita viſitatione non reiterat illam Archiepiſcopus ſine conſilio ſuffraganeorum, & definitione in ſcriptis prius facta: debet tamen reincipere ab illis qui in prima non fuerant viſitati. hoc dicit. Dominicus.

Poſtquam autem ſemel omnes provinciæ ſuæ diœceſis viſitaverit, licitum ſit ei poſtea (prius tamen ſuffraganeorum ſuorum requiſito conſilio, & ipſius definitione ſuper hoc habita coram eis, quæ in ſcriptis redigi volumus, ut poſſint *a* aliis eſſe nota) viſitationem per eandem reiterare provinciam, juxta modum ſuperiùs annotatum: etiam ſi non interveniat in hoc ſuffraganeorum ipſorum aſſenſus: illam ſemper providentiam adhibendo, ut in poſterioribus viſitationibus illas eccleſias, eoſque cleros & populos prius viſitet, qui non fuerant ab eo in prioribus viſitati: niſi magis ſit aliis viſitationis officium opportunum.

Archiepiſcopus viſitans debet proponere verbum Dei, inquirere de vita miniſtrorum, & de pertinentibus ad divinum officium, abſque juramento: infamatos ordinariis denunciet, & notoria crimina puniat. h.d. Dominic.

Sanè hujuſmodi impenſurus officium, propoſito verbo Dei quærat de vita & converſatione miniſtrantium in eccleſiis & locis aliis divino cultui deputatis, ac cæteris, quæ ad officium ipſum ſpectant abſque coactione & exactione qualibet juramenti, ad ipſorum emendationem per ſalubria monita *b* nunc levia nunc aſpera juxta datam ſibi à Deo prudentiam diligenter intendens. Quòd ſi de aliquibus orta fuerit infamia, contra eos ordinariis ipſorum (ut ſuper his ſolenniter inquirant) denunciet, ſi viderit expedire. Notoria verò crimina, quæ examinatione non egeant (cùm ſuper his meritò notari poſſit ordinariorum negligentia eorundem) liberè corrigat, pœnam pro illis debitam infligendo.

Viſitator non in pecunia, ſed victualibus recipiet procurationem moderatam: nec familia ſua aliquid recipere poteſt etiam prætextu officii, nec ipſe, nec ſui aliquod munus etiam oblatum recipient. h.d. Dominicus.

Procurationes autem recipiat, ſecundùm quod eſt in canonibus *c* conſtitutum: nullam tamen pecuniam ipſe vel aliquis de ſua familia, occaſione alicujus officii aut conſuetudinis, ſeu quolibet alio modo earum nomine, ſed in victualibus expenſas tantùm recipiat moderatas. Caveat inſuper, ne ipſe vel quiſquam ſuorum aliquod munus quodcunq; ſit, & qualitercunque offeratur, præſumat recipere: ut non quæ ſua ſunt videatur quærere, ſed quæ Ieſu *d* Chriſti. Quòd ſi fuerit contra præſumptum, recipiens maledictionem incurrat, à qua nunquam (niſi duplum reſtituat) liberetur: volumus enim in his fraudem quamlibet penitus evitari.

Forma viſitationis præmiſſa ſervari debet in Epiſcopis & aliis prælatis inferioribus: regularium conſuetudinibus exceptis. hoc dicit. Dominicus.

Hanc autem viſitandi formam ab univerſis etiam Epiſcopis aliiſque prælatis ordinario jure ſuos ſubjectos *e* viſitantibus, plenè obſervari præcipimus: ſalvis ſuper hoc rationalibus & approbatis religioſorum conſuetudinibus & regularibus inſtitutis.

a *al. Poſſet.* b *Vid. omninò Conc. Trid. ſeſſ. 1. de reform. ca. 1.* c *Hos canones habes in Conc. Later. initio cap. citati.* d *al. deeſt dictio, Ieſu.* e *al. ſubditos.*

CAP. II.

Quia decreta Innocent. IV. ſupr. proxim. non bene ſervabantur in illo capitulo, quo præceperat procurationes in victualibus non in pecunia recipi, & non recipi munera, nec etiam procurationes in victualibus a locis non viſitatis: illam confirmat, pœnas adjiciens. Ioann. Andr.

Gregorius X. *In generali Concilio Lugdunen.*

EXigit perverſorum *a* audacia, ut non ſimus ſolà delictorum prohibitione contenti, ſed etiam pœnam delinquentibus imponamus. Conſtitutionem itaque felicis recordationis Innocent. Papæ IV. prædeceſſoris noſtri editam, ſuper non recipiendis in pecunia procurationibus, ac ſuper receptione munerum, viſitantibus, eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fertur temeritas præterire, volentes inviolabiliter obſervari: eam decernimus pœnæ adjectione juvandam. Statuentes, ut univerſi & ſinguli, qui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam à volente recipere, vel aliàs conſtitutionem ipſam recipiendo munera, ſive viſitationis officio non impenſo procurationem in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occaſione violare præſumpſerint, duplum ejus, quod receperint eccleſiæ, à qua id receptum fuerit, intra menſem reddere teneantur. Alioquin extunc Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, duplum ipſum ultra prædictum tempus reſtituere differentes, ingreſſum ſibi eccleſiæ ſentiant *b* interdictum. Inferiores verò ab officio & beneficio noverint ſe ſuſpenſos, quouſque de duplo hujuſmodi gravatis eccleſiis plenariam ſatisfactionem impendant: nulla eis in hoc dantium remiſſione, liberalitate ſeu gratia valitura.

CAP. III.

Viſitator recipere poteſt procurationem in pecunia volentibus viſitatis. Sed una die ultra unam procurationem non recipiet, licet plura viſitaverit loca. h.d. Dominic.

Bonifacius VIII.

FElicis *c* recordationis Gregorius Papa X. prædeceſſor noſter prohibuit in conciſio Lugdunenſi, ne aliqui ob procurationem ſibi ratione viſitationis debitam exigere pecuniam præſumerent, vel etiam recipere à volente. Verùm quoniam rerum experientia nos inſtruxit, ex hoc tam perſonis viſitantibus, quàm locis & eccleſiis viſitatis multa incommodorum diſpendia provenire, concedimus, ut Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi & alii, quibus ex officio competit viſitare, à rectoribus eccleſiarum & locorum viſitatorum rectoribus ſeu perſonis pecuniam licitè recipere valeant, pro expenſis moderatis faciendis in victualibus, diebus quibus viſitationis officium perſonaliter exercebunt: Adjicientes, quòd non liceat viſitanti niſi unam procurationem recipere una die, ſive unum locum ſolum viſitaverit, ſive plura, etiam ſi locus quilibet viſitatus ab illo ſufficeret ad procurationem integram perſolvendam, cùm eidem ſufficere debeat, ut temporalia metat à locis perſonaliter viſitatis, pro diebus, quibus eis ſpiritalia ſubminiſtrat. Cætera verò in ejuſdem prædeceſſoris conſtitutione contenta in ſuo volumus robore perdurare.

CAP. IV.

Si univerſitas vel ſingularis perſona eccleſias vel eccleſiaſticas perſonas compulerit ſolvere pedagia, vel guidagia, vel exactiones pro rebus ſuis, quas cauſa negotiationis non deferunt, vel pro perſonis: ſinguli ſunt excommunicati, & univerſitas interdicta: nec prodeſt contraria conſuetudo. Cle. hoc addit, quòd diœceſani, quibus conſtat aliquos has ſententias incidiſſe, illos publicare debent, & ipſas ſententias facere obſervari. eo. tit. præſenti. Ioan. And.

a *Vid. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 3. quòd ſi quiſquam. In veteri exemplari deeſt, ſentiant.* c *Vid. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. ca. 3. §. ſit tamen in optione eorum.*

Idem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Idem.

QVanquam *a* pedagiorum exactiones, tam jure canonico, quàm civili regulariter meritò ſint damnatæ *b*: tantò tamen diſtrictius ne ab eccleſiis & perſonis eccleſiaſticis talia exigantur, prohiberi oportet, quantò ſi id fiat, major inde tranſgreſſionis reatus incurritur, & offenſa evidentior comprobatur. Cùm igitur eccleſiæ eccleſiaſticæque perſonæ ac res *c* ipſarum non ſolùm jure humano, quinimò & divino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſint immunes: conſtitutionem felicis recordationis Alexandri Papæ IV. prædeceſſoris noſtri (qui ſtatuit eccleſias & perſonas eccleſiaſticas ad pedagia & guidagia penitus non teneri, nec ad exhibendum vel ſolvendum talia pro rebus ſuis propriis, quas non cauſa negotiandi deſerunt vel deferri faciunt, ſeu tranſmittunt.) Volentes propter multorum inſolentiam & abuſum pœnæ adminiculo adjuvare, adjicimus diſtrictius inhibendo (contraria conſuetudine quorumcunque, quæ dicenda eſt corruptela verius, non obſtante) ut nec collegium, nec univerſitas, nec aliqua etiam ſingularis perſona cujuſcunque ſit dignitatis, conditionis aut ſtatus, à præfatis eccleſiis, aut perſonis, pro perſonis ipſis aut rebus prædictis talia exigat, vel extorqueat; per ſe vel per alium, ſuo nomine vel etiam alieno; aut eas ad hujuſmodi perſolvenda compellat. Qui verò contrà fecerint, ſi perſonæ fuerint ſingulares, excommunicationis: ſi autem collegium vel univerſitas civitatis, caſtri, ſeu loci alterius cujuſcunque, ipſa civitas, caſtrum vel locus interdicti ſententias ipſo facto incurrant: nec ab excommunicatione hujuſmodi abſolutionem vel interdicti relaxationem obtineant, donec exacta plenariè reſtituerint, & de tranſgreſſione ſatisfecerint competenter.

CAP. V.

Archiepiſcopus viſitare poteſt provinciam ac etiam iterare, licet ſuffraganei non ſint negligentes: & tunc confeſſiones omnium audire, abſolvere, & pœnitentias imponere. h.d. Domin.

Idem.

PErpetuò *d* declaramus edicto, Archiepiſcopum poſſe, ſecundùm tenorem conſtitutionis felicis recordationis Innocentii Papæ IV. prædeceſſoris noſtri ſuper hoc editæ, ſuam provinciam viſitare liberè, licet non ſint ejus ſuffraganei negligentes, & iterare viſitationem eandem, ac procurationes à locis recipere viſitatis. Conſuetudine (ſi qua forſan ab ipſis ſuffraganeis vel ab aliis allegetur) præmiſſis contraria non obſtante. Poteſt etiam idem Archiepiſcopus dum viſitat confeſſiones ſubditorum ſuffraganeorum audire, ac abſolvere confitentes, & ipſis pœnitentias injungere ſalutares.

DE CONSECRATIONE ECCLESIÆ VEL ALTARIS.

TITVLVS XXI.

CAP. VNIC.

Polluta eccleſia pollutum eſt cœmeterium illi contiguum, ſed non remotum. Pollutio cœmeterii eccleſiam non polluit, licet contigua exiſtat. Polluto uno cœmeterio, aliud illi contiguum pollutum non eſt, licet per portam de uno in aliud detur ingreſſus. hoc dicit. Dominicus.

Bonifacius VIII.

SI *a* eccleſiam pollui ſanguinis effuſione contingat, ipſius cœmeterium, ſi contiguum ſit eidem, cenſetur eſſe pollutum: unde antequam reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis ſepeliri. Secus ſi remotum fuerit ab eadem. Non ſic quoque in caſu converſo ſentimus, ut videlicet polluto cœmeterio (quamvis eccleſiæ contiguo) debeat eccleſia reputari polluta: ne minus dignum, majus, aut acceſſorium principale ad ſe trahere videatur. Non unum, ſed plura cœmeteria eſſe noſcuntur, quæ quamvis ſibi cohærentia, pariete tamen medio ſejunguntur. Ideoque violato eorum altero, alterum (licet de uno ad aliud per portam intermediam habeatur acceſſus) non propter hoc reputabitur violatum.

DE RELIQVIIS ET VENERATIONE SANCTORUM.

TITVLVS XXII.

CAP. VNIC.

Feſta duodecim Apoſtolorum, quatuor Evangeliſtarum, & quatuor doctorum & confeſſorum eccleſiæ, ſcilicet Gregorii, Auguſtini, Ambroſii, & Hieronymi, ſub officio duplici debent ſolenniter celebrari. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

GLorioſus *b* Deus in ſanctis ſuis, & in majeſtate mirabilis, cujus ineffabilis altitudo prudentiæ nullis incluſa limitibus, nullis terminis comprehenſa, recti cenſura judicii cœleſtia pariter & terrena diſponit, etſi cunctos ejus miniſtros magnificet, altis decoret honoribus, & cœleſtis efficiat beatitudinis poſſeſſores: illos tamen (ut dignis digna rependat) potioribus attollit inſigniis dignitatum, & præmiorum uberiori retributione proſequitur, quos *c* digniores agnoſcit, & commendat ingentior excellentia meritorum. Sic & alma mater eccleſia ejus ſacra veſtigia proſequens, & exemplo ducta laudabili, licet univerſos in regnis cœleſtibus conſtitutos ſtudiis honorare ſolicitis & ſonoris efferre præconiis non deſiſtat: glorioſiſſimos tamen Chriſtianæ fidei principes, athletas Dei electos, juſtos ſeculi judices, lumina vera mundi, videlicet Chriſti redemptoris Apoſtolos numero duodeno contentos, qui viventes in carne prædictam eccleſiam ſuo precioſo ſanguine plantaverunt, ipſam erigendo ſublimiter, & diſciplinis ſanctiſſimis dirigendo: Reverendiſſimos etiam patres viroſque clariſſimos quatuor Evangeliſtas Domini, per quorum diligentiſſima & fideliſſima ſtudia eidem eccleſiæ ſacra Evangelia illuxerunt: Egregios quoque ipſius doctores eccleſiæ beatos Gregorium, qui meritis inclytus ſedis Apoſtolicæ curam geſſit, Auguſtinum & Ambroſium venerandos *d* antiſtites, ac Hieronymum ſacerdotii præditum titulo, eximios confeſſores ſummis attollere vocibus, laudibus perſonare præcipuis, & ſpecialibus diſponit honoribus venerari. Horum quippe doctorum perlucida & ſalutaria documenta prædictam illuſtrarunt eccleſiam, decorarunt virtutibus, & moribus informarunt: per ipſos præterea quaſi luminoſas ardenteſque lucernas ſuper candelabrum in domo Domini poſitas (errorum tenebris profugatis) totius corpus eccleſiæ tanquam ſydus irradiat matutinum: eorum etiam fœcunda facundia cœleſtis irrigui gratia influente ſcripturarum ænigmata reſerat, ſolvit nodos, obſcura dilucidat, du-

a *Vide conc. Lat. ſub Alex. III. c. 22. & conc. Trid. Seſſ. 25. de ref. c. 20.* b *Ergo eas faciens probabit hoc ſibi licere. infrà c. 2. de immun. eccl. l. 1. cap. de vit. reg. not. Dom. & Phil.* c *vide l. ſ. publicanus. 4. rebus. ff. de publ. Font.* d *vide conc. Trid. Seſſ. 24. de refor. c. 3. 4. à metropolitanis verò unde intelliges qualiter hodie procedat diſpoſitio hujus capitis.*

a *De materia hujus decretalis, vide plenè Turrecrematam & alios in cap. eccleſiis. de conſecrat. diſtinct. 1.* b *Vide Chaſſaneum in Cathalogo gloriæ mundi, part. 3. conſiderat. 20. & multis ſequentibus.* c *Vide text. 89. diſtinctione, ad hoc. Font.* d *Aliàs reverendos.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN